

Հ Ա Շ Վ Ե Տ Վ ՈՒ Թ Յ ՈՒ Ն

ՂԱԶԱԽՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ ԳՈՐԾՈՒՂՄԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

1. Գործուղվող անձի անունը, ազգանունը, զբաղեցրած պաշտոնը

Վերոնիկա Խորասանյան

ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարության ռազմավարական պլանավորման և մոնիթորինգի վարչության ռազմավարական պլանավորման բաժնի պետ

2. Գործուղման վայրը և ժամկետները.

Ղազախստանի Հանրապետություն՝ ք. Ալմաթի, 2026թ. սեպտեմբերի 14-18

3. Հրավիրող կողմը.

ՄԱԿ-ի Ասիայի և Խաղաղօվկիանոսյան տարածաշրջանի տնտեսական և սոցիալական հանձնաժողովի (ESCAP) Հյուսիսային և Կենտրոնական Ասիայի ենթատարածաշրջանային գրասենյակ

Ալմաթիում ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի տարածաշրջանային գրասենյակ

4. Գործուղման նպատակը (աշխատանքային ռո խնդրի լուծման համար էր

նախատեսված գործուղումը).

Մասնակցություն Հյուսիսային և Կենտրոնական Ասիայի կամավորական ազգային զեկույցի աշխատաժողովին (այսուհետ՝ Աշխատաժողով) և «Արդար անցումների ընդլայնում՝ կայուն զարգացման, աղքատության վերացման և Կայուն զարգացման նպատակների 2030 թվականի օրակարգի լիարժեք իրականացման համար» խորագրի ներքո կազմակերպվող Հյուսիսային և Կենտրոնական Ասիայում կայուն զարգացման նպատակների իրականացման տասներորդ բազմաշահառու ֆորումին (Այսուհետ՝ Ֆորում):

5. Քննարկված թեմաները.

Ասիայի և Խաղաղօվկիանոսյան տարածաշրջանի տնտեսական և սոցիալական հանձնաժողովը (ESCAP) ՄԱԿ-ի հինգ տարածաշրջանային հանձնաժողովներից մեկն է, որի նպատակն է խթանել իր 52 անդամ պետությունների և 9 ասոցացված անդամների միջև համագործակցությունը՝ կայուն զարգացման նպատակներին հասնելու և այդ համատեքստում առաջացած մարտահրավերների շուրջ լուծումներ գտնելու համար: ESCAP-ի քարտուղարությունը աջակցում է տարածաշրջանում ներառական, դիմացկուն և կայուն զարգացմանը՝ ստեղծելով գործողությունների վրա կենտրոնացած գիտելիքներ, ինչպես նաև տրամադրելով տեխնիկական օգնություն և կարողությունների զարգացման

ծառայություններ՝ Կայուն զարգացման նպատակների 2030 թվականի օրակարգի (այսուհետ՝ ԿՀՆ 2030 օրակարգ) իրականացմանն աջակցելու համար:

Այդ նպատակով Ալմաթիում տեղակայված ՄԱԿ-ի գրասենյակում 2026թ. սեպտեմբերի 15-17-ը ESCAP-ի կողմից կազմակերպված Աշխատաժողովին և Ֆորումին մասնակցել են Ասիայի և Խաղաղօվկիանոսյան տարածաշրջանի Հյուսիսային և Կենտրոնական Ասիայի ենթատարածաշրջանի երկրները՝ Հայաստան, Վրաստան, Ադրբեջան, Ռուսաստանի Դաշնություն, Ղազախստան, Ղրղզստան, Տաջիկստան, Թուրքմենստան, ինչպես նաև՝ քաղաքացիական հասարակության կազմակերպությունների, միջազգային կառույցների ներկայացուցիչներ, քննարկման առարկա կայուն զարգացման նպատակների ոլորտները ներկայացնող փորձագետներ և այլ շահագրգիռ կողմեր:

Մասնավորապես, Աշխատաժողովը ծառայել է՝ որպես տարածաշրջանային հարթակ՝ Կայուն զարգացման նպատակների (ԿՀՆ/SDGs) իրականացման վերաբերյալ Կամավոր ազգային զեկույցների (Voluntary National Reviews – VNRs) պատրաստման և իրականացման փորձի փոխանակման համար: VNR-ները կարևոր գործիք են երկրների կողմից ԿՀՆ-ների իրականացման առաջընթացը գնահատելու, ձեռքբերումներն ու մարտահրավերները ներկայացնելու և հետագա քաղաքականությունների մշակմանը նպաստելու համար: Հետևաբար, Աշխատաժողովի նպատակն էր խթանել երկրների միջև փոխադարձ ուսուցումը, փորձի փոխանակումը, տվյալների օգտագործումը և VNR գործընթացների կարողությունների զարգացումը:

Առանձնակի կարևորվել են Կամավոր ազգային զեկույցների տեղայնացման, փաստահեն և բոլոր շահագրգիռ կողմերի ներգրավմամբ ներառական, ապագայամետ զեկույցների պատրաստման հարցերը:

Ինչ վերաբերում է Ֆորումին, ապա ամենամյա պարբերականությամբ կազմակերպվող Ֆորումը տարածաշրջանային երկխոսության և համագործակցության յուրատեսակ հարթակ էր, որը միավորել էր պետական կառույցների, ՄԱԿ-ի և միջազգային կազմակերպությունների, մասնավոր հատվածի, քաղաքացիական հասարակության, ակադեմիական և փորձագիտական շրջանակների ներկայացուցիչներին:

Յուրաքանչյուր տարի Ֆորումի շրջանակում քննարկվում են նախապես ընտրված մի շարք կայուն զարգացման նպատակների առաջընթացը և մարտահրավերները: 2026 թվականի Ֆորումի հիմնական թեմատիկ ուղղություններն էին՝

- ԿՀՆ 4 – Որակյալ կրթություն,
- ԿՀՆ 10 – Անհավասարությունների կրճատում,
- ԿՀՆ 12 – Պատասխանատու սպառում և արտադրություն,
- ԿՀՆ 15 – Կյանքը ցամաքում,
- ԿՀՆ 17 – Գործընկերություն՝ հանուն նպատակների:

Ֆորումը հնարավորություն է ընձեռել Հյուսիսային և Կենտրոնական Ասիայի ենթատարածաշրջանի երկրներին տեղեկատվություն փոխանակել նախանշված կայուն զարգացման նպատակների օրակարգի շուրջ երկրների կողմից իրականացված ջանքերի մասին, ներկայացնել ազգային մակարդակում առկա խնդիրները, տարածաշրջանային առաջնահերթությունները, լավագույն փորձը և ԿՀՆ-ների իրականացման ուղղությամբ տարածաշրջանային համագործակցությունը խթանելու մեխանիզմները:

6. Հանդիպումները, ելույթները, բարձրացված կամ քննարկված հարցերը.

Աշխատաժողովի ընթացքում ներկայացվել է 2024թ. պատրաստված Հայաստանի կամավոր ազգային 3-րդ զեկույցը, զեկույցի պատրաստման ընթացքը, զեկույցի առանցքը կազմող ԿՀՆ-ների հայաստանյան առաջընթացը և այդ առաջընթացին հասնելու ուղղությամբ իրականացված քայլերն ու արդյունքները:

Բացի այդ՝ քննարկվել են ազգային զեկույցների ներկայացմանը հաջորդող ժամանակահատվածում երկրների կողմից ճանապարհային քարտեզներ և դրանցից բխող գործողություններ մշակելու հարցերը՝ հաշվի առնելով ԿՀՆ 2030 օրակարգի մոտալուստ լինելու հանգամանքը:

Ֆորումի շրջանակում մեկ ամբողջական հատված նվիրված է եղել ԿՀՆ 4-ին՝ որակյալ կրթությանը: Առանձնակի շեշտվել է, որ 2026թ. դրությամբ Հյուսիսային և Կենտրոնական Ասիայի երկրները կայուն, բայց անհավասար առաջընթաց են գրանցել ԿՀՆ 2030 օրակարգի իրականացման գործում, իսկ ԿՀՆ 4-ի հետ կապված արձանագրվել է, որ տարածաշրջանում նշանակալի առաջընթաց է գրանցվել, մասնավորապես՝ դպրոցական ծառայությունների և ՏՏ հմտությունների ոլորտում:

ԿՀՆ 4-ի համատեքստում քննարկումների առանցքում է եղել կրթության հասանելիության և որակի ապահովումը՝ հաշվի առնելով տարածաշրջանային երկրների առջև ծառացած կրթական անհավասարությունները և կրթության տարբեր մակարդակներում որակյալ կրթության ապահովման անհրաժեշտությունը: ESCAP-ը ԿՀՆ 4-ի շրջանակում առանձնացրել է ոչ միայն կրթության հասանելիությունը, այլև ներառական և որակյալ կրթությունը, ցկյանս ուսումնառությունը, մասնագիտական կրթությունն ու ուսուցումը (TVET), բարձրագույն կրթությունը և հմտությունների զարգացումը:

Մասնավորապես, Բանգկոկում տեղակայված ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի տարածաշրջանային գրասենյակի, ՄԱԿ-ի Ասիայի և Խաղաղօվկիանոսյան տարածաշրջանի համակարգման գրասենյակի և Ալմաթիում ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի տարածաշրջանային գրասենյակի ներկայացուցիչներն ու մասնակից երկրների ներկայացուցիչները քննարկել են ԿՀՆ 4-ի գլոբալ և տարածաշրջանային միտումները, առաջընթացը, հնարավորությունները, մարտահրավերները, առավել արդյունավետ գործող քաղաքականությունները, նորարարությունները, գործընկերությունները և ԿՀՆ 4-ի առաջընթացն արագացնելու վերաբերյալ տարածաշրջանային առաջնահերթություններն ու առաջարկությունները:

Բացի այդ, անդրադարձ է կատարվել PISA 2025 (Program for International Student Assessment) միջազգային հետազոտության արդյունքներին՝ ներկայացնելով Ֆորումին մասնակից երկրների գրանցած արդյունքները:

Այս համատեքստում առանձին ելույթով ներկայացվել է Հայաստանի առաջընթացը, փորձը և մոտեցումները ԿՀՆ 4-ի՝ «Որակյալ կրթություն» նպատակի իրականացման ուղղությամբ, ներկայացնելով ոլորտում իրականացվող լայնածավալ կրթական բարեփոխումները, մասնավորապես, շեշտադրելով կրթության հասանելիության ուղղությամբ իրականացվող միջոցառումները (300 դպրոց, 500 մանկապարտեզ):

մեզածրագիր), նախադպրոցական կրթության ընդգրկվածության դինամիկան և դրական միտմանը նպաստող քաղաքականությունները (նախադպրոցական կրթության այլընտրանքային մոդելներ, 0-2 տարեկան մսուրային խմբեր), կրթության բովանդակության համապատասխանեցումը որակյալ կրթության ժամանակակից պահանջներին (Հանրակրթության պետական չափորոշի, առարկայական ծրագրերի վերանայում), ուսուցիչների մասնագիտական կարողությունների զարգացման և խրախուսման, ինչպես նաև՝ ուսուցչի մասնագիտության գրավչության բարձրացմանն ուղղված ծրագրերը, ոչ ֆորմալ կրթական միջավայրի կատարելագործումը, այդ թվում՝ երիտասարդական կենտրոնների հիմնադրմամբ, ինչպես նաև՝ 2018-2026թթ. կրթության ֆինանսավորման շեշտակի աճը և մինչև 2030թ. սահմանած թիրախները:

Բացի այդ՝ Հայաստանի կողմից ներկայացվել են 3 տարածշրջանային առաջնահերթություններ, որոնք, անկախ երկրից, երկրի կրթական օրակարգից, առկա են տարածաշրջանում և հրատապ հասցեագրման անհրաժեշտություն ունեն: Դրանք են կրթության բովանդակության և ուսուցման արդյունքների բարելավումը՝ հաշվի առնելով [PISA 2025-ի արդյունքները](#), կրթական տվյալների հավաքագրումն ու արդյունավետ օգտագործումը՝ հաշվի առնելով [ESCAP-ի կողմից հրապարակված Ասիայի և Խաղաղօվկիանոսյան տարածաշրջանի ԿԶՆ առաջընթացի 2026թ. գեկույցը](#), ինչպես նաև՝ կրթության և աշխատաշուկայի միջև առավել սերտ և ներդաշնակ կապի ստեղծումը՝ զարգացնելով գործատուների հետ համագործակցությունը, աշխատանքային ուսուցումը և ցկյանս ուսումնառության հնարավորությունները:

Առանձնահատուկ շեշտվել է, որ ՀՀ կրթական համակարգի նպատակը յուրաքանչյուր երեխային և յուրաքանչյուր քաղաքացուն, անկախ իր սոցիալական, տնտեսական, աշխարհագրական դիրքից կամ անհատական պայմաններից, որակյալ կրթություն ստանալու հնարավորության ընձեռումն է և սեփական ներուժը ամբողջությամբ իրացնելու լիարժեք միջավայրի ստեղծումը:

Ելույթի ընթացքում ներկայացվել է 2026թ. հունիսին ՄԱԿ Գլխավոր ասամբլեայի կողմից առանց քվեարկության ընդունված Հայաստանի ներկայացրած «Կրթություն հանուն խաղաղության» բանաձևը, որը լիովին համահունչ է ԿԶՆ 4-րդ նպատակի՝ հատկապես 4.7 թիրախին՝ ընդգծելով կրթության կարևորությունը ոչ միայն որպես գիտելիքի և հմտությունների ձեռքբերման, այլև խաղաղ և ներառական հասարակությունների կառուցման հիմք՝ այդպիսով ընդգծելով Հայաստանի հանձնառությունը առավելագույնս նպաստելու ԿԶՆ 2030 օրակարգի համատեքստում 4-րդ նպատակի լավագույնս առաջընթացին:

Խոսելով PISA 2025-ի արդյունքների մասին՝ ներկայացվել է, որ 2025թ. PISA-ին մասնակցած 15-ամյա աշակերտները հիմնականում կրթություն են ստացել նախկին հանրակրթության պետական չափորոշով, իսկ նոր կարողունակահեն չափորոշիչը դեռ ամբողջությամբ ներդրված չի եղել: Այդ պատճառով արդյունքները կրթության պետական լիազոր մարմինը դիտարկում է որպես ելակետային տվյալներ՝ կրթական համակարգի ելակետային ախտորոշում, որոնց հետագայում պետք է համադրել նոր չափորոշիչի ներդրումից հետո ստացված արդյունքները:

Ընդհանուր առմամբ, Ֆորումի կարևոր բաղադրիչ էր փորձի փոխանակումը: Այն հնարավորություն է տվել տարածաշրջանի երկրներին ներկայացնելու կրթության և կայուն զարգացման ոլորտում իրենց մոտեցումները, քննարկելու առկա մարտահրավերները և դիտարկելու փոխկապակցված լուծումներ՝ մարդկային կապիտալի զարգացման, թվային փոխակերպման, սոցիալական ներառման և տարածաշրջանային համագործակցության ուղղություններով:

Միաժամանակ, ընդգծվել է, որ երկրները միայնակ չեն կարող հասնել ԿՀՆ-ների լիարժեք կատարմանը՝ առանց լիարժեք և փոխշահավետ համագործակցության, վստահության և կարողությունների զարգացման:

7. Հանդիպման կամ հավաքի ժամանակ ընդունված որոշումները, այայմանավորվածությունները, ստորագրված փաստաթղթերը.

Ֆորումի արդյունքների ամփոփման ընթացքում ESCAP-ի Կայուն զարգացման և հատուկ իրավիճակում գտնվող երկրների հարցերով բաժնի պետի կողմից ընդգծվել է ԿՀՆ 4-ի իրականացման ուղղությամբ Հայաստանի արձանագրած առաջընթացը և իրականացվող ջանքերը՝ միաժամանակ հույս հայտնելով, որ Հայաստանը կշարունակի մեծացնել կրթության ոլորտին ուղղված ծախսերի մասնաբաժինը երկրի ՀՆԱ-ում և կշարունակի աշխատել՝ կրթության որակի, ներառականության, հասանելիության և հավասար հնարավորությունների ապահովման նպատակով:

Իսկ Աշխատաժողովի և Ֆորումի արդյունքները կփոխանցվեն ավելի լայն տարածաշրջանային և համաշխարհային հարթակներ՝ քննարկման առարկա դառնալով Ասիա-խաղաղօվկիանոսյան տարածաշրջանի կայուն զարգացման տասնչորսերորդ ֆորումի և Նյու Յորքում կայանալիք ՄԱԿ-ի բարձր մակարդակի քաղաքական ֆորումի օրակարգերի ձևավորման համար՝ ապահովելով, որ Հյուսիսային և Կենտրոնական Ասիայի երկրների ծայնն ու առաջնահերթությունները համարժեքորեն ներկայացված լինեն կայուն զարգացման գլոբալ քննարկումներում:

8. Առաջարկությունները, դրանց ընթացք տալու վերաբերյալ առաջարկները՝ եղանակը, ձևը, ժամկետները, պատասխանատվությունները, ակնկալվող արդյունքները.

9. Ստորագրությունը, ամսաթիվը:

22-ը սեպտեմբերի 2026թ.